

MÄNTSÄLÄN KUNNAN KOULUKULJETUSOPAS

Kuva: Kaisa Tanskanen Liikenneturva

Voimassa 1.8.2019 alkaen

Kasvatus- ja sivistyslautakunta 11.12.2018

Sisällys

1. Alkusanat.....	3
2. Kuljetusten myöntämisen perusteet	3
2.1. Koulumatkan pituus	3
2.2. Koulumatkan vaarallisuus	4
2.2.1. Kouluteiden turvallisuuden luokittelu.....	4
2.3. Koulumatkan vaikeus.....	5
2.4. Yhteishuoltajuus	5
2.5. Oppiaineen opiskelu muualla kuin lähikoulussa (esim. uskonto).....	5
2.6. Muuta kuin kotikunnan osoittamaa koulua käyvät oppilaat.....	6
2.7. Iltapäivätoimintaan jäävät kuljetusoppilaat	6
2.8. Muut kuin kuljetusoppilaat.....	6
3. Koulukuljetuksen tai kuljetuskorvauksen hakeminen.....	6
3.1. Tietosuoja.....	7
4. Koulukuljetusten järjestämisen periaatteet	7
5. Poikkeustilanteet.....	8
5.1. Vakuutusturva.....	9
5.2. Mikäli linja-auto tai kouluauto on myöhässä	9
5.3. Keliolosuhteet	9
5.4. Lakot.....	9
5.5. Vahinko- tai ilkivaltatapaukset.....	9
5.6. Kuljetuksen laatuun liittyvät kysymykset.....	9
5.7. Kouluauton noutopaikan määräytyminen	10
6. Liikenneturvallisuus.....	10
LIITTEET:	10

1. Alkusanat

Perusopetuslaissa määritellään ehdot, joiden täytyessä kunta järjestää oppilaille koulukuljetuksen (Perusopetuslaki 628/1998 32 §, liite 2). Koulukuljetus järjestetään Mäntsälän kunnan viranomaisen päätöksellä osoitettuun lähikouluun.

Kunta voi osoittaa oppilaalle ensisijaiseksi eli lähikouluksi myös muun kuin oppilaaksiottoalueen mukaisen koulun. Käytännössä tämä tarkoittaa erityisen tuen päätöstä, jolla oppilaalle osoitetaan paikka erityisluokalta, jota ei oppilaaksiottoalueen mukaisesta koulusta ole tarjota. Tällöin oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos kuljetusperusteet muilta osin täytyy.

Tämä opas sisältää ne periaatteet, joiden mukaan oppilaille myönnetään kunnan kustantama koulukuljetus, kerrotaan kuljetusten järjestämisestä eri kulkumuodoittain sekä annetaan ohjeita koulukuljetuksen hakemiseksi, kuljetusten aikaiseen käyttäytymiseen ja poikkeavien tilanteiden varalle.

Opas käsittelee koululaiskuljetuksia ja esiopetuskuljetuksia.

Lapsella on oikeus myös kävelymatkaan. Koululaisten yleiskunto on heikentynyt liikkumisen vähenemisen myötä. Koulumatkojen kulkeminen kävellen edistää terveyttä ja ennaltaehkäisee monilta sairauksilta. Samalla lapsi oppii liikkumaan kotiympäristössään ja luottamaan omaan selviytymiseensä.

Huoltajat ovat aina ensisijaisesti velvollisia opettamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulukuljetuksissa mukana olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti linja-autoon tai kouluautoon ja linja-autosta tai kouluautosta kotiin.

2. Kuljetusten myöntämisen perusteet

Koulukuljetuksista päätetään perusopetuslain ja kasvatus- ja sivistyslautakunnan tekemien periaatepäätösten mukaisesti. Kuljetus järjestetään yleensä koko lukuvuodeksi, mutta myös osavuotinen kuljetus on mahdollinen.

2.1. Koulumatkan pituus

Mäntsälän kunta järjestää koulumatkan pituuden perusteella perusopetuksen oppilaalle ja koulun esiopetuksen oppilaalle kuljetuksen, jos oppilaan koulumatka on lyhintä käyttökelpoista reittiä yli 5 kilometriä.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan päätöksellä kuljetus järjestetään myös, jos

- esikoululaisen ja 1. - 2. lk. oppilaan koulumatka on lyhintä käyttökelpoista reittiä pitkin yli 3 kilometriä
- 3. lk. oppilaan koulumatka on lyhintä käyttökelpoista reittiä pitkin yli 4 kilometriä.

Koulumatka mitataan kotiportilta koulun portille lyhintä käytettävissä olevaa kävelyreittiä pitkin kunnassa käytössä olevalla karttaohjelmalla. Portilla tarkoitetaan kohtaa, jossa kiinteistön alueelle mennään (yleensä kodin päässä sisäänajoväylä ja koulun pihalla jalankululle osoitettu sisäänmenokohta). Tällöin pyörä- ja kävelytiet otetaan huomioon ensisijaisina kulkuväylinä. Lisäksi huomioidaan, ovatko ne käytettävissä myös talviaikaan. Kunnan velvollisuutena ei ole järjestää koulukuljetusta koko matkalle, vaan koulumatka voi muodostua osittain oppilaan itse kulkemasta osasta.

Kuljetusoppilaan omavastuukävelymatka on yhteen suuntaan enintään:

- esiopetusoppilaalla 1,0 km
- 1 - 2 lk. oppilaalla 2,0 km
- 3 lk. oppilaalla 3,0 km
- 4 - 6 lk. 5,0 km
- 7 - 9 lk. 5,0 km.

Päivähoitopaikan ja koulun välille ei järjestetä kuljetusta / kuljetus järjestetään vain poikkeustapauksissa (PL 32 §).

2.2. Koulumatkan vaarallisuus

Jos koulumatka tai osa koulumatkasta on vaarallinen, kunta on velvollinen järjestämään koulukuljetuksen vaaralliseksi katsotulle koulumatkan osuudelle.

Oppilas voi kuitenkin kulkea myös vaaralliseksi katsottua tietä 100 – 200 metrin tien suuntaisen matkan esimerkiksi lähimmälle bussipysäkille / noutopaikalle. Paikalliset ylitykset ovat mahdollisia.

Lisäksi kuljetuspäätöstä tehtäessä huomioidaan

- onko vaihtoehtoista, turvallisempaa reittiä olemassa,
- kuinka pitkän matkan oppilas kulkee kyseistä autotietä,

2.2.1. Kouluteiden turvallisuuden luokittelu

Yleinen kouluteiden turvallisuuden arviointi tehdään erillisenä asiakirjana, jonka kasvatus- ja sivistyslautakunta hyväksyy (liite 1.).

Kouluteiden turvallisuusluokittelun pohjana on Koululiitu-ohjelma. Koululiidun teiden vaarallisuuden riskiluku muodostuu tien tilastolliseen vaarallisuuteen (eri tekijöiden laskennallinen merkitys lasten liikenneonnettomuuksissa), lasten kokema vaarallisuus (liikennepsykologien näkemys muuttujien keskinäisestä painoarvosta) sekä kuntien ja poliisin kokemusperäinen tieto tieosuuden vaarallisuuden arvioinnista. Koululiidun riskiluvun laskennassa käytetään muuttujina liikennemäärää, raskaan liikenteen määrää, nopeusrajoitusta, piennarlevyyttä, tien päällystettä, näkemäprosenttia, tien verkollista asemaa, valaistusta, kevyen liikenteen järjestelyjä sekä tien toiminnallista luokkaa ja kunnossapitoluokkaa.

Mäntsälän kunnan kouluteiden vaarallisuuden luokittelu voi olosuhteet huomioiden poiketa Koululiidun luokittelusta ylös tai alaspäin.

Turvallisuuden arviointi koskee yleisiä teitä. Yksityisteiden vaarallisuutta voidaan määrajaksi poikkeuksellisessa tapauksessa arvioida kasvatus- ja sivistyslautakunnan nimeämän turvallisuustyöryhmän toimesta.

Vaaralliset tiet huomioidaan ainoastaan siinä tapauksessa, että oppilas ei ole koulumatkan pituuden vuoksi oikeutettu maksuttomaan koulukuljetukseen.

Vaarallisten teiden luokittelu ei koske tieosuuksia, joilla on kevyen liikenteen väylä.

2.3. Koulumatkan vaikeus

Kunta järjestää oppilaalle kuljetuksen, jos koulumatka on oppilaalle liian vaikea. Koulumatka saattaa olla liian vaikea esimerkiksi oppilaan henkilökohtaiseen kehitystasoon nähden tai liian raskas, jos oppilaalla on esimerkiksi terveydellisiä esteitä kulkea koulumatka omin neuvoin. Kuljetuksen järjestäminen oppilaan henkilökohtaisten vaikeuksien perusteella päätetään tapauskohtaisesti ja edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri tai psykologi tai muu asiantuntija tapauksesta riippuen.

Lausunnosta on ilmentävä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi se, millä kulkumuodolla asiantuntija edellyttää kuljetuksen tapahtuvan. Lausunnosta on myös ilmentävä selkeästi, mille ajanjaksolle asiantuntija edellyttää koulukuljetuksen järjestämistä. Lähtökohtaisesti lausunnon perusteella myönnetään kuljetus korkeintaan yhden lukuvuoden ajaksi. Poikkeuksena tästä voi olla esimerkiksi pysyvä vammautuminen. Puutteelliset perustelut voivat johtaa hakemuksen hylkäämiseen tai lisäselvityksiin.

Oppilaalle ei voi asiantuntijalausunnan perusteella syntyä oikeutta sellaiseen järjestelyyn, joka on kunnan yleisten linjausten vastainen. Esimerkiksi kuljetusta toissijaiseen kouluun tai muuhun kuin väestörekisterin mukaiseen osoitteeseen ei järjestetä lausunnon perusteella.

Lähtökohtaisesti lausunnon perusteella myönnettyt koulukuljetukset järjestetään linja-autolla tai kouluautolla käyttäen sopivaksi katsottuja noustopaikkoja. Oppilas noudetaan kotoa vain, jos siihen on asiantuntijalausunnossa ilmoitettu riittävät perustelut.

2.4. Yhteishuoltajuus

Oppilaalla on yksi osoite, joka on merkitty väestörekisteriin. Kunta järjestää kuljetuksen vain yhdestä asuinosoitteesta.

2.5. Oppiaineen opiskelu muualla kuin lähikoulussa (esim. uskonto)

Esimerkiksi uskonnon opetusta muille kuin evankelis-luterilaisille järjestetään vain muutamilla kouluilla. Mäntsälän kunta järjestää tämän tyyppisten opetuspaikkajärjestelyjen edellyttämät kuljetukset, mikäli koulukuljetussäännössä määritellyt matkat ylittyvät tai oppilas ei muutoin ehdi siirtymään lukujärjestyksen mukaiselle tunnille. Näistä kuljetuksista ei tehdä erikseen kuljetushakemusta.

2.6. Muuta kuin kotikunnan osoittamaa koulua käyvät oppilaat

Mäntsälän kunta ei järjestä kuljetusta eikä vastaa kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista, jos oppilas otetaan muuhun kuin hänelle osoitettuun lähikouluun (esim. vieraaseen kuntaan). Kuljetusta ei myönnetä toissijaiseen kouluun edes asiantuntijalausannon perusteella tai tapaturmasta syntyneen kuljetustarpeen yhteydessä.

Mikäli oppilas muuttaa kesken lukuvuoden kunnan sisällä ja hänen on tarkoituksenmukaista käydä lukuvuoden loppuun vanhassa koulussa, voidaan koulumatkakustannukset korvata linja-auton alennuslipputaksan mukaisesti tai oppilaalle voidaan antaa linja-autolippu Mäntsälän kunnan alueelle edellyttäen, että kuljetus on tarkoituksenmukaisesti järjestettävissä. Erillistä kuljetusta ei järjestetä.

Vieraskuntalaisia kuljetetaan vain, jos asiasta on tehty sopimus ao. kotikunnan kanssa.

2.7. Iltapäivätoimintaan jäävät kuljetusoppilaat

Iltapäivätoimintapaikkaan tai sieltä kotiin ei järjestetä kuljetusta eikä kuljetuksen kustannuksia korvata.

Huoltaja on velvollinen ilmoittamaan kouluautolle ja koululle lukuvuoden alussa, mikäli lapsi menee iltapäivätoimintaan, eikä tarvitse paluukyytiä kotiin. Niinä päivinä, kun lapsi ei poikkeuksellisesti menekään iltapäivätoimintaan, huoltaja vastaa kotiin kuljetuksesta. Jos kuljetukseen oikeutettu lapsi osallistuu säännöllisesti vain tiettyinä lukuvuoden alussa ilmoitettuinä päivinä iltapäivätoimintaan esim. maanantai – keskiviikko, kuljetus kotiin voidaan järjestää muille päiville (to - pe). Pääsääntö kuitenkin on, että iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat saavat vain aamukuljetuksen. Huoltajat ovat aina ensisijaisesti velvollisia opettamaan lapsilleen kulkemisen iltapäivätoimintapaikkaan.

2.8. Muut kuin kuljetusoppilaat

Oppilaat, jotka eivät ole oikeutettuja koulukuljetuksiin, saavat kulkea mukana kouluautoissa korvausta vastaan edellyttäen, että oppilaalle on tilaa autossa, liikennöitsijä sen hyväksyy, eikä siitä aiheudu kuljetukseen oikeutetuille haittaa. Huoltaja sopii asian suoraan liikennöitsijän kanssa. Myös tällöin oppilas on liikennöitsijän tai kunnan vakuutuksen piirissä.

3. Koulukuljetuksen tai kuljetuskorvauksen hakeminen

Koulukuljetusta haetaan Wilma-järjestelmän kautta sähköisellä lomakkeella osiossa ”Hakemukset ja päätökset”. Tarvittaessa lomake voidaan tulostaa myös kunnan kotisivuilta. Päätös koulukuljetuksesta tehdään useampaa lukuvuotta koskevaksi aina, kun se on mahdollista. Esikoulu- laisten koulukuljetuspäätökset tehdään aina vain esikoulun ajaksi. Koulukuljetusta on haettava uudelleen oppilaan siirtyessä perusopetukseen.

Asiantuntijalausunto on toimitettava joka lukuvuosi, ellei lausunnossa ole erikseen mainittu, että se on useammalle lukuvuodelle tai että se on luonteeltaan pysyväislaatuinen. Kuljetus järjestetään asiantuntijan lausunnon edellyttämälle ajalle, ei automaattisesti koko lukuvuodelle.

Koulukuljetukset järjestetään tai korvataan vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Mikäli esiopetuksessa olevalla lapsella on kuitenkin pysyvä hoitopaikka, voidaan kuljetus sopia tehtäväksi tästä hoitopaikasta/ tähän hoitopaikkaan, jos kuljetuksen järjestämisen ehdot täyttyvät samoin kuin kotoa kuljetettaessa (ks. esiopetusta koskevat määräykset perusopetuslain 32 §:ssä).

3.1. Tietosuoja

Koulukuljetushakemukset ja kuljetustiedot tallentuvat Primus oppilasrekisteriin, johon kerätään kunnalle määriteltyjen lakisääteisten tehtävien suorittamiseen tarvittavat tiedot oppilaasta ja huoltajasta. Tietoja käsitellään erityistä huolellisuutta noudattaen.

Tietosuojasyistä koulukuljetushakemuksia tai asiantuntijalausuntoja ei tule lähettää kuntaan sähköpostitse, vaan sähköisesti Wilman kautta, postitse tai tuomalla hakemus palvelupiste Vinkkiin kunnantalolle.

Kuljetusten ja kuljetusten turvallisuuden kannalta oleelliset tiedot luovutetaan liikennöitsijälle, joita koskee tietosuojaan liittyvät lait ja asetukset sekä vaitiolovelvollisuus.

Primuksen tietosuojaesoste on luettavissa kunnan kotisivuilla www.mantsala.fi.

4. Koulukuljetusten järjestämisen periaatteet

Mäntsälän kunnan konsernipalveluiden kuljetusyksikössä laaditaan vuosittaiset kuljetussuunnitelmat.

Kuljetusreitit ja -ajat voivat muuttua lukuvuoden aikana.

Aikatauluista johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai illalla. Perusopetuslain mukaan alakoulun oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää enintään 2½ tuntia päivässä. Lukuvuoden alkaessa 13 vuotta täyttäneen oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää kuitenkin enintään 3 tuntia päivässä. Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Kuljetukset, myös kouluautokuljetukset, pyritään järjestämään mahdollisimman sujuvina reiteinä.

Talviajan kuljetus järjestetään ajalle 1.10. – 31.3., eli lokakuun alusta maaliskuun loppuun. Muilta osin huoltaja vastaa lapsensa koulumatkoista.

Koulukuljetuksissa käytetään ensisijaisesti olemassa olevaa julkista liikennettä (linja-auto). Muita kuljetusmuotoja (tilauslinja-autoja) ja kouluautoja, käytetään täydentämään julkisen liikenteen yhteyksiä tai eräissä erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden niin vaatiessa. Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja (vuorolinja-auto, tilauslinja-auto ja kouluauto).

Kouluautokuljetuksia ei järjestetä ovelta-ovelle -kuljetuksina, vaan oppilaat kerääntyvät ns. noutopaikoille samalla tavoin kuin linja-autoa käyttävät oppilaat kerääntyvät linja-autopysäkeille. Kävelymatka voi olla pidempi kuin kuljetusmatka.

Perustellussa poikkeustapauksessa huoltajan hoitamasta kuljetuksesta voidaan maksaa korvaus Kelan kilometrikorvauksen perushinnan mukaan, jos koulukuljetusehdot täyttyvät.

Maksu suoritetaan linja-autossa älykortilla, jonka tulee olla ehjä ja oikealle välimatkalle annettu. Jos kuljettaja huomauttaa virheellisestä kortista tai välimatkasta, on oppilaan välittömästi koululla ilmoitettava asia koulu-sihteerille tai koulun rehtorille.

Oppilaan on itse kustannettava ne matkat, jotka hän joutuu kulkemaan ilman älykorttia kortin katoamisen tai itse aiheutetun kortin vioittumisen takia tai silloin, kun on unohtanut älykortin kotiin.

Älykortti ja kotelo on palautettava lukuvuoden viimeisenä päivänä koululle. Palauttamatta jääneistä tai vioittuneista korteista veloitetaan kortin hinta sekä laskutuslisä.

Kouluauton kuljettajalle on hyvä ilmoittaa oppilaan terveydentilaa koskevista seikoista kuten allergioista, ym., jotka saattavat vaikuttaa kuljetukseen.

Koulun valvontavastuu ja osallistumismahdollisuus ohjattuun toimintaan koskee vain niitä kuljetusoikeuden piirissä olevia kuljetusoppilaita, jotka odottavat kuljetusta koulun päättymisen jälkeen.

Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.

Häiriöntuottamisesta voidaan oppilaalle antaa kirjallinen huomautus ja kahden huomautuksen jälkeen tarvittaessa evätä määräajaksi kuljetus. Sama koskee oppilaita, jotka irrottavat turvavyönsä ajon aikana. Näissä tapauksissa huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta ko. määräajan.

Koulukuljetusauto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkillä / noutopaikalle korkeintaan 15 minuuttia yli sovitun ajan.

Koulukuljetusauto ei saa ohittaa noutopaikkaa ennen sovittua aikaa, elleivät kaikki pysäkillä kyytiin nousevat oppilaat ole mukana.

Koulukuljetusauton ei tarvitse odottaa oppilasta, joka myöhästyy noutopaikalta tai lähtee hakemaan unohtunutta tavaraa kotoaan.

Koulukuljetusauton kyytiin saa ottaa vain sellaisia urheiluvälineitä tai muita ylimääräisiä tavaroita, joita tarvitaan lukujärjestyksen mukaisesti esimerkiksi liikuntatunneilla tai joiden tuomisesta on muuten erikseen sovittu koulun kanssa.

Jos oppilas ei tarvitse koulukuljetusta, vanhemmat ilmoittavat poissaolosta suoraan liikennöitsijälle sekä koululle. Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreitteihin.

5. Poikkeustilanteet

Poikkeustilanteissa (onnettomuudet jne.) tiedottamisesta vastaa toimintaa johtava viranomainen (poliisi, pelastuslaitos). Muusta tiedottamisesta vastaa koulu.

5.1. Vakuutusturva

Kunta vastaa oppilaille koulussa tai koulumatkalla tapahtuvista tapaturmista. Vastuu koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Kunta korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Liikennevahingoissa, joissa toisena osapuolena on moottoriajoneuvo (esim. auto tai mopo), hoitokulut tulee ohjata ensisijaisesti lakisääteisen liikennevakuutuksen korvattaviksi. Esinevahinkoja ei pääsääntöisesti korvata. Myös koulukyydin itse maksavat oppilaat ovat vakuutuksen piirissä.

5.2. Mikäli linja-auto tai kouluauto on myöhässä

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että linja- tai kouluauto ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti.

Mikäli koulukyyti on myöhässä yli 15 min sovitun ajan, on parasta, että oppilas menee takaisin kotiinsa / kouluunsa ja ottaa yhteyttä vanhempiin, kouluun tai koulutoimistoon.

5.3. Keliolosuhteet

Kovien pakkasten tai muiden keliolosuhteiden vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia.

Sääolosuhteisiin nähden asianmukainen pukeutuminen on huoltajien vastuulla.

Mikäli tie ei liikennöitsijän mielestä ole turvallisesti ajettavissa, vastaa huoltaja tällöin oppilaan kuljettamisesta erikseen liikennöitsijän kanssa sovittuun noutopaikkaan. Yksityisteillä tien kunnossapidosta vastaa tienhoitokunta, johon huoltajan tulee olla ensisijaisesti yhteydessä tien kunnossapitoon liittyvissä asioissa.

5.4. Lakot

Mäntsälän kunta ei vastaa erillisistä kuljetuksista joukkoliikenteeseen kohdistuvien työtaistelutoimenpiteiden aikana. Päätös kouluun lähettämisestä on huoltajan vastuulla.

5.5. Vahinko- tai ilkivaltatapaukset

Kunta ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja tai siivouskustannuksia. Liikennöitsijä ja oppilaan huoltaja sopivat vahinkojen korvaamisesta keskenään.

5.6. Kuljetuksen laatuun liittyvät kysymykset

Mahdollinen laaturvirheitä koskeva palaute osoitetaan kuljetusyksikölle ja liikennöitsijälle. Kaikki kuljetusyksikölle tulleet valitukset kirjataan ylös ja selvitetään liikennöitsijän kanssa. Mikäli tapahtuu vakavia rikkomuksia, kuten liikennelainsäädännön rikkomista, tulee asianosaisten ottaa suoraan yhteyttä poliisiin.

Jos oppilas linja-autossa esim. ajaa vahingossa poistumispyräkin ohi, hänen on syytä aina ottaa yhteyttä kuljettajaan, jolloin kuljettaja voi auttaa ja selvittää tilannetta.

5.7. Kouluauton noutopaikan määräytyminen

Pääsääntöisesti liikennöitsijä osoittaa oppilaalle kouluauton noutopaikan, joka voi olla linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka. Jos oppilaan huoltajalla ja palveluntuottajalla on erimielisyyttä noutopaikasta, kunta päättää lopullisen paikan.

6. Liikenneturvallisuus

Mäntsälän kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden puolesta. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan ja kerrataan vuosittain hyvä koulumatkareitti ja liikenteessä kulkeminen. Myös heijastimien ja heijastinliivien käyttö on ehdottoman tärkeää pimeään vuodenaikaan.

Kuva: Nina Mönkkönen Liikenneturva

LIITTEET:

- Liite 1. Kouluteiden turvallisuusluokittelu (erillinen asiakirja)
- Liite 2. Perusopetuslaki
- Liite 3. Oppilaan, huoltajan, koulun ja kuljettajan vastuu ja tehtävät koulukuljetuksissa

Lähteet

Mäntsälän kunnan koulukuljetussääntö 1.8.2019 alkaen. Kasvatus- ja sivistyslautakunnan päätös 11.12.2019, 145 §

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Perusopetuslaki 628/1998, 32 §

”Koulumatkat

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (13.7.2018/542)

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (24.6.2010/642)

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi, jos esiopetusta saava lapsi osallistuu toisessa kunnassa järjestettävään varhaiskasvatukseen varhaiskasvatuslain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla, opetuksen järjestäjällä on oikeus edellyttää, että lapsen huoltaja vastaa lapsen kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikan välillä. (13.7.2018/542)

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.”

Oppilaan, huoltajan, koulun ja kuljettajan vastuu ja tehtävät koulukuljetuksissa

Koulukuljetusten sujuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi on noudatettava seuraavia periaatteita:

Oppilas

- on ajoissa, vähintään 5 - 10 min ennen sovittua noutoaikaa sovittulla noutopaikalla, jolloin kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun.
- odottaa autoa rauhallisesti eikä aiheuta vaaraa itselleen eikä muille,
- antaa kouluautolle selvän pysähtymismerkkin ja käyttää hämärän / pimeän aikana heijastinta.
- nousee autoon reippaasti ryntäilemättä,
- istuu penkille ja kiinnittää turvavyön, eikä liiku kuljetuksen aikana
- automatkalla käyttäytyy asiallisesti ja ottaa muut kuljetettavat huomioon,
- huolehtii, että vaatteet ja kengät ovat siistit kouluautoon noustessa eikä sotke tai roskaa kouluautoa tai tee ilkivaltaa,
- noudattaa hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita,
- pitää ajomatkan aikana turvavyön kiinnitettyinä,
- kertoo kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itselle tai toisille,
- poistuu autosta viivyttämättä ja huolehtii, ettei autoon unohdu mitään esim. reppua.
- odottaa, kunnes kuljetusauto on jatkanut matkaa, jos joutuu ylittämään tien, ja
- ymmärtää nämä pelisäännöt ja sitoutuu noudattamaan niitä.

Vanhemmat huolehtivat, että

- oppilas lähtee kotoa ajoissa sovittulle noutopaikalle niin, että oppilas on ajoissa, vähintään 5 - 10 min ennen sovittua noutoaikaa kuljetuspaikalla,
- oppilas on pukeutunut sään mukaisesti,
- oppilas käyttää pimeällä heijastinta,
- oppilas kuljetusreitillä varteen tai kouluun pyöräillessään käyttää pyöräilykypärää,
- oppilas kohtelee liikennöitsijän kalustoa asianmukaisesti ja mikäli oppilas aiheuttaa vahinkoa, korvaa vahingon liikennöitsijälle,
- oppilaalla on mukanaan tarvittavat välineet asianmukaisesti pakattuna,
- kuljettajalle ja koululle on ilmoitettu, jos oppilas sairastuu, eikä tarvitse koulukyytiä
- oppilaat osaavat käyttäytyä asianmukaisesti ja turvallisesti koulumatkojen aikana

Oppilaalla on oikeus kävelymatkaan.

Liite

Koulun vastuu:

- Rehtori vastaa, että kuljetusyksikkö saa oppilaiden lukujärjestyksen riittävän ajoissa ennen kuljetusten alkamista. Lukujärjestyksen muutoksista kesken lukuvuoden on ilmoitettava viimeistään kaksi viikkoa ennen, jotta kuljetusten uudelleenorganisointiin jää riittävästi aikaa.
- Koulu aika tarkoittaa sovittua kouluun tuloaika ja koulusta lähtöaika.
- Kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten pelisäännöt vuosittain. Koulu voi käyttää pohjana tässä koulukuljetusoppaassa mainittuja pelisääntöjä.
- Koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan mahdollisena kuljetusten odotusaikana.
- Koulu arvioi kuljetusten toimivuutta ja kehittää kuljetusjärjestelyitä.

Kuljettajan vastuu:

Valmistautuminen ajoon:

- positiivinen asenne tehtävän suorittamiseen
- asianmukainen asu
- koulukyytikilpi paikallaan

Ajokunto:

- vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää kuljettajalta sekä fyysisestä että henkisestä kunnosta huolehtimista. Väsymys heikentää ajokykyä.

Ajoreitti:

- kuljetettavien lista aina mukana
- mahdollisten muutosten huomioiminen päivittäin

Auton kunto:

- auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti
- turvavyöt kunnossa ja niitä on tarpeellinen määrä

Vaitiolovelvollisuus:

- kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille

Kuljettajan tehtävä on:

- esittäytyä uuden lukuvuoden alkaessa,
- varmistaa, että oppilailla on turvavyö kiinni,
- suorittaa kuljetus turvallisesti, liikenneolosuhteet huomioiden ja liikennesääntöjä noudattaen,
- ajaa koulukuljetusreitti tilauksen mukaisesti
- noudattaa yhteisesti sovittua aikataulua
- ilmoittaa pysähtymispaikat kuljetettaville
- pysäköidä niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa
- sijoittaa oppilaat kuljetettavien koko huomioiden
- noudattaa kuljetusmääräyksiä
- järjestyksenpito autossa
- ottaa ongelmatilanteissa yhteyttä huoltajaan ja koululle ja/tai kuljetusyksikköön
- opastaa autosta poistuvaa lasta
- luovuttaa erityistä huolenpitoa vaativat oppilaat vastaanottavalle henkilölle saakka
- käyttäytyä kohteliaasti, asianmukaisesti ja esimerkillisesti
- vanhempien kuljetusmuutostoiveista ilmoittaminen kuljetuksen tilaajalle sekä
- ilmoittaa viivästyksistä kuljetuksen tilaajalle (kuljetusyksikölle)
- varmistaa kääntöpaikan turvallisuuden sekä
- antaa puhelinnumerosa huoltajille oppilaan sairastumisen ja poissaolon ilmoittamisen varalle.

Lähteinä on käytetty Liikenneturva, Opetushallituksen, Kuntaliiton, Liikenne- ja viestintäministeriön, Linja-autoliiton ja Suomen Taksiliiton materiaalia.